

Adroddiad ar
Ysgol Gynradd Gwaun y Nant

**Amroth Court
Caldy Close
Gibbonsdown
Y Barri
CF62 9DU**

Dyddiad yr arolygiad: Mawrth 2025

gan

**Estyn, Arolygiaeth Ei Fawrhydi dros Addysg
a Hyfforddiant yng Nghymru**

Ynglŷn ag Ysgol Gynradd Gwaun y Nant

Enw'r darparwr	Ysgol Gynradd Gwaun y Nant
Awdurdod lleol	Cyngor Bro Morgannwg
Iaith y darparwr	Cymraeg
Categori ysgol yn ôl y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg	
Math o ysgol	Cynradd
Cymeriad crefyddol	
Nifer y disgyblion ar y gofrestr	223
Disgyblion o oedran ysgol statudol	172
Nifer yn y dosbarthiadau meithrin	28
Canran y disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim dros gyfartaledd o dair blynedd (Canran genedlaethol y disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim dros gyfartaledd o dair blynedd yn y sector Cynradd yw 22.9%)	26.6%
Canran y disgyblion y nodwyd bod ganddynt anghenion dysgu ychwanegol (a) (Canran genedlaethol y disgyblion y nodwyd bod ganddynt anghenion dysgu ychwanegol yn y sector Cynradd yw 11.1%)	8.7%
Canran y disgyblion sy'n siarad Cymraeg ar yr aelwyd	14.0%
Canran y disgyblion sy'n siarad Saesneg fel iaith ychwanegol	0.0%
Dyddiad penodi'r pennaeth	01/09/2010
Dyddiad yr arolygiad blaenorol gan Estyn (os yw'n berthnasol)	17/10/2016
Dyddiad dechrau'r arolygiad	24/03/2025

Daw'r data hwn o ddata mwyaf diweddar y Cyfrifiad Ysgol Blynnyddol ar Lefel Disgybl. Efallai y byddant ychydig yn wahanol i'r hyn a arsylwyd yn ystod yr arolygiad.

Mae gwybodaeth ychwanegol ar gael o wefan Llywodraeth Cymru, Fy Ysgol Leol: [Fy Ysgol Leol \(gov.wales\)](https://gov.wales)

- a. Mae'r term 'anghenion dysgu ychwanegol' yn cael ei ddefnyddio i ddisgrifio disgyblion sydd ar gofrestr AAA/ADY yr ysgol

Crynodeb

Mae Ysgol Gwaun y Nant yn gymuned gynhwysol sy'n rhoi pwyslais cyson ar les a datblygiad disgyblion, staff a'r gymuned ehangach. Mae gan y pennaeth weledigaeth bwrpasol i sicrhau bod disgyblion yn cael profiadau dysgu diddorol mewn amgylchedd dysgu gofalgarg. Mae'r weledigaeth synhwyrol hon, sy'n cefnogi arferion gwella'r ysgol, yn cyfrannu at ymddygiad da a pharodrwydd i ddysgu ymhlith disgyblion.

Mae athrawon a chymorthyddion yn cydweithio'n effeithiol i sicrhau darpariaeth eang a chytbwys. Maent yn dîm o staff gweithgar sy'n canolbwyntio ar hyrwyddo lles disgyblion yn llwyddiannus. Maent yn cydweithio'n frwd â rhieni ac asiantaethau allanol ac maent yn adnabod anghenion y disgyblion a'u cymuned yn dda. Yn ogystal, mae Uned Awtistiaeth a Gorbryder yr awdurdod lleol, sydd ar safle'r ysgol, yn darparu gofal effeithiol i ddisgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY).

Ar y cyfan, mae rhediad y sesiynau addysgu yn briodol i ddysgu disgyblion ac mae adborth yr athrawon i ddisgyblion i wella'u dysgu yn addas. Er hyn, nid oes cysondeb yn arferion yr athrawon wrth herio dysgu'r disgyblion. Ar adegau, mae tueddiad gan staff i or-arwain sy'n cyfyngu ar allu disgyblion i ddysgu'n annibynnol a gwneud dewisiadau uniongyrchol am eu dysgu.

Mae athrawon yn darparu cyfleoedd difyr a rheolaidd i disgyblion ddatblygu eu medrau'n bwrpasol ar draws y meysydd dysgu. Mae hyn yn arwain at gynnydd cadarn ym medrau llythrennedd, rhifedd a digidol disgyblion. Mae staff yn fodelau iaith effeithiol ac maent yn hyrwyddo medrau llafar Cymraeg disgyblion yn llwyddiannus. Mae medrau darllen ac ysgrifennu disgyblion yn datblygu'n dda, ac erbyn diwedd eu hamser yn yr ysgol, maent yn siaradwyr hyderus yn y ddwy iaith.

Mae staff a disgyblion yn meithrin perthnasoedd gwaith clòs a theyrngar. Maent yn annog disgyblion i gydweithio a rhannu syniadau a theimladau'n ddeallus, sy'n datblygu eu parch at bobl eraill yn llwyddiannus. Mae staff yn sicrhau bod disgyblion yn datblygu medrau personol, cymdeithasol a chreadigol effeithiol, sy'n creu ymwybyddiaeth dda o'u cynefin a gwerthfawrogiad diwylliannol cryf.

Argymhellion

Rydym wedi gwneud dau argymhelliad i helpu'r ysgol i barhau i wella

- A1. Cysoni'r arferion addysgu effeithiol a darparu adborth buddiol i herio dysgu yr holl ddisgyblion
- A2. Darparu cyfleoedd bwriadus i ddisgyblion wneud dewisiadau annibynnol am sut i gyflawni a chyflwyno eu dysgu

Beth sy'n digwydd nesaf

Bydd yr ysgol yn llunio cynllun gweithredu i fynd i'r afael â'r argymhellion o'r arolygiad.

Prif arfarniad

Mae'r ysgol yn gymuned ddysgu gynhwysol a chefnogol. Mae'r pennaeth yn gosod cyfeiriad strategol pwrpasol ar gyfer yr ysgol ac mae ganddo ddisgwyliadau uchel ohono ef ei hun, y staff a'r disgyblion. Mae'n cydweithio'n ddiwyd â'r tîm arwain, y staff a'r llywodraethwyr i sicrhau profiadau dysgu difyr a pherthnasol i ddisgyblion. Mae arweinwyr yn arddel gweledigaeth glir, sy'n seiliedig ar sicrhau lles a gofal bwriadus i holl aelodau'r ysgol a'r gymuned ehangach.

Mae'r rhan fwyaf o athrawon ar draws yr ysgol yn fodelau iaith effeithiol ac maent yn gweithredu disgwyliadau uchel ynglŷn â'r Gymraeg a'r Saesneg. Maent yn annog disgyblion i siarad Cymraeg a gwneud defnydd pwrpasol o'r iaith fel rhan annatod o'u dysgu a'u chwarae. Mae agweddau brwd gan y rhan fwyaf o ddisgyblion at siarad Cymraeg ar draws yr ysgol ac maent yn ymdrechu'n rheolaidd i gyfathrebu'n gynyddol ddigymell mewn gwahanol gyd-destunau. O ganlyniad, erbyn diwedd eu hamser yn yr ysgol, mae llawer o ddisgyblion yn hyderus a huawdl i gyfathrebu yn y ddwy iaith.

Mae medrau ysgrifennu cynnar y rhan fwyaf o'r disgyblion ieuengaf yn datblygu'n gadarn. Mae disgyblion yn defnyddio'u marciau cynnar yn hyderus, ac wrth i'w medrau ddatblygu ymhellach, maent yn dechrau ysgrifennu brawddegau, gan ddangos ymwybyddiaeth dda o sillafu ac atalnodi sylfaenol. Mae llawer o ddisgyblion ar frig yr ysgol yn datblygu eu medrau ysgrifennu mewn ystod dda o ffurfiau yn y ddwy iaith yn effeithiol.

Mae athrawon yn paratoi ac yn cyflwyno ystod o dasgau mathemateg sy'n cyfatebu'n briodol i anghenion disgyblion. Maent yn sicrhau bod y rhan fwyaf o ddisgyblion yn cael eu herio'n addas, ac o ganlyniad, maent yn datblygu ystod o fedrau rhifedd defnyddiol. Yn ogystal, mae athrawon yn darparu cyfleoedd cadarn i ddisgyblion ddatblygu eu medrau digidol. Mae hyn yn golygu bod disgyblion yn defnyddio a chymhwyso eu medrau yn effeithiol ar draws y meysydd dysgu.

Mae athrawon yn darparu cwricwlwm diddorol sydd yn datblygu dealltwriaeth disgyblion o'u hardal leol a'r byd ehangach yn llwyddiannus, er enghraifft drwy ddysgu am hanes erchyllterau'r Ail Ryfel Byd ar draws De Cymru. Yn ogystal, mae athrawon yn cynllunio cyfleoedd synhwyrol i ddisgyblion drafod materion pwysig fel perthnasoedd ac amrywiaeth a phrofiadau pwrpasol i ddatblygu agweddau ysbrydol a moesol cadarnhaol disgyblion. O ganlyniad, mae disgyblion yn dangos parch tuag at eraill ac yn datblygu eu hymwybyddiaeth o wahanol hunaniaethau yn llwyddiannus.

Mae gan y rhan fwyaf o ddisgyblion agweddau cadarnhaol at eu dysgu ac mae'r perthnasoedd gwaith a'r parch rhwng staff a disgyblion yn glodwiw. Mae'r rhan fwyaf o ddisgyblion yn cydweithio'n dda â'u cyfoedion ac mae llawer yn gwrandao'n ofalus ar athrawon ac yn ymfalchïo yn eu gwaith a'u cynnydd. Maent yn gofyn cwestiynau perthnasol ac yn ymdrechu'n dda i gyfrannu at drafodaethau dosbarth.

Mae'r rhan fwyaf o athrawon yn esbonio tasgau'n glir ac yn cefnogi disgyblion i gyfrannu at eu dysgu yn ystyriol. Ar y cyfan, mae'r rhan fwyaf o athrawon yn sicrhau rhediad da i wersi ac yn defnyddio ystod o adnoddau bwriadus i gefnogi dysgu'r disgyblion. Mae hyn yn ennyn a chynnal diddordeb y rhan fwyaf o ddisgyblion yn eu dysgu ac yn eu galluogi i wneud cynnydd da. Er hyn, mae anghysondebau yn nisgwyladau uchel ac arferion addysgu athrawon, yn enwedig wrth ddarparu her yn nysgu'r ddisgyblion er mwyn eu cefnogi i gyflawni'n gyson dda. Yn ogystal, nid yw adborth athrawon bob tro'n helpu disgyblion i wella'u gwaith yn ddigon effeithiol.

Ar y cyfan, defnyddir cymorthyddion yn ystyrllon i ddarparu cefnogaeth werthfawr i ddisgyblion. Yn yr arferion addysgu a dysgu gorau, mae cymorthyddion yn gwybod pryd i ymyrryd a phryd i hybu dyfalbarhad ymysg disgyblion. Mewn ychydig o achlysuron, mae staff yn tueddu i or-arwain y gweithgareddau dysgu. Mae hyn yn ei dro yn cyfyngu ar allu disgyblion i weithio'n annibynnol a gwneud dewisiadau am sut i gyflawni a chyflwyno eu dysgu.

Mae staff yn darparu amgylcheddau dysgu ysgogol i gymell llwyddiannau a brwdfrydedd ymysg disgyblion. Mae hyn yn hyrwyddo lles a chynnydd disgyblion yn dda. Mae ystod synhwyrol o fannau tawel i'w defnyddio gan ddisgyblion, pan fo angen, gan gynnwys ardaloedd ymyrraeth deniadol. Maent yn cael eu defnyddio'n fwriadus gan staff i gefnogi lles disgyblion ac i ymdawelu unigolion mewn achosion o bryder cyn iddynt ailafael yn eu dysgu.

Mae'r ddarpariaeth ar gyfer disgyblion ag ADY yn cael ei chydlynu'n grefftus ac yn diwallu anghenion y rhan fwyaf o ddisgyblion sydd angen cymorth ychwanegol yn effeithiol. Mae'r staff yn gweithio'n llwyddiannus mewn partneriaeth ag asiantaethau allanol er mwyn cefnogi'r disgyblion. O ganlyniad, mae'r rhan fwyaf o ddisgyblion ADY yn gwneud cynnydd da yn unol â'u targedau a'u manau cychwyn. Mae Uned Awtistiaeth a Gorbryder yr awdurdod lleol, sydd ar safle'r ysgol, yn darparu gofal effeithiol i ddisgyblion ag anghenion penodol.

Mae arweinwyr yn ystyried amrediad eang o dystiolaeth i adnabod blaenoriaethau gwella'r ysgol. Mae'r rhain yn canolbwyntio ar ddatblygu'r ddarpariaeth i wella lles, profiadau dysgu a chynnydd ym medrau'r disgyblion. Mae holl dîm yr ysgol yn cyfrannu at y gweithdrefnau hyn yn bwrpasol, ac mae ganddynt ddealltwriaeth gadarn o'u rolau wrth ganolbwyntio ar ddatblygu'r ddarpariaeth. O ganlyniad, mae'r gweithgareddau gwerthuso a chynllunio ar gyfer gwella yn agweddau rheolaidd a phenodol o'r broses hunanwerthuso.

Mae arweinwyr yn gweithredu diwylliant ac ethos cadarnhaol i hybu, datblygu a chefnogi dysgu proffesiynol staff. Maent yn rhannu syniadau a mabwysiadu arferion effeithiol ar y cyd yn ddoeth ac mae hyn yn cyfrannu'n gadarn at ethos yr ysgol fel sefydliad dysgu. Mae arweinwyr yn cefnogi staff i fyfyrwyr ac ystyried effaith y dysgu proffesiynol ar les a medrau a chynnydd disgyblion. Er enghraifft, mae staff yn cynnal trafodaethau proffesiynol cyson i drafod agweddau penodol o'r cwricwlwm, eu harferion asesu ac i dreialu egwyddorion newydd i barhau i gefnogi lles disgyblion.

Mae arweinwyr yn meithrin perthynas effeithiol â rhieni. Mae'r cydweithio a'r cyfathrebu parhaus yn hybu'r ysgol yn ei chymuned yn effeithiol. Mae arweinwyr yn adnabod anghenion y disgyblion a'i chymuned yn hynod o dda ac yn cynnig cyfleoedd gwerthfawr i rieni gefnogi lles a dysgu eu plant. Er enghraifft, mae staff yn cynnal gweithdai gyda rhieni a'r disgyblion am wahanol agweddau o'r cwricwlwm, ac yn eu cefnogi i ddatblygu eu medrau cymdeithasol a gweithgareddau bywyd go iawn, fel gweithgareddau coginio.

Mae gan yr ysgol weithdrefnau cadarn i sicrhau presenoldeb da. Mae arweinwyr yn cydweithio'n effeithiol ag asiantaethau allanol wrth ymateb i unrhyw achosion sy'n peri pryder. Mae hyn yn cael effaith gadarnhaol ar bresenoldeb a phrydlondeb cyson y disgyblion.

Gwybodaeth ychwanegol

Nid yw trefniadau'r ysgol ar gyfer diogelu disgyblion yn peri pryder

Nid yw trefniadau'r ysgol ar gyfer rheoli'r safle yn rhoi unrhyw achos i bryderu

Mae gan yr ysgol drefniadau priodol ar gyfer hyrwyddo bwyta ac yfed yn iach

Mae arweinwyr a llywodraethwyr yn rheoli cyllid yr ysgol yn briodol, gan gynnwys defnyddio'r grant datblygu disgyblion

Sail dystiolaeth yr adroddiad

Cyn yr arolygiad, bu arolygwyr:

- yn dadansoddi deilliannau o'r holiadur i rieni/gofalwyr a'r holiadur i ddisgyblion, ac yn ystyried barn athrawon, staff a'r corff llywodraethol / aelodau'r pwyllgor rheoli trwy eu hymatebion i'w holiadur

Yn ystod yr arolygiad, bu arolygwyr:

- yn cynnal cyfarfod â rhieni/gofalwyr i glywed eu barn am yr ysgol a'i heffeithiolrwydd
- yn cyfarfod â'r pennaeth, y llywodraethwyr, uwch arweinwyr ac arweinwyr canol ac athrawon unigol i werthuso effaith gwaith yr ysgol
- yn cyfarfod â disgyblion i drafod eu gwaith, gwrandio arnynt yn darllen a chael eu barn am agweddau amrywiol ar eu hysgol
- yn cyfarfod â grwpiau o ddisgyblion mewn rolau arwain, fel cynrychiolwyr y cyngor ysgol a'r pwyllgor eco
- yn ymweld â sampl eang o ddosbarthiadau, gan gynnwys grwpiau cymorth dysgu a'r ganolfan adnoddau arbenigol (lle y bo'n briodol), ac yn ymgymryd ag amrywiaeth o deithiau dysgu i arsylwi disgyblion yn dysgu ac i weld staff yn addysgu mewn amrywiaeth o leoliadau, gan gynnwys ystafelloedd dosbarth, grwpiau cymorth (lle y bo'n briodol), ac mewn ardaloedd awyr agored
- yn ymweld â'r ganolfan adnoddau arbenigol yn yr ysgol i weld dysgu'r disgyblion (lle y bo'n briodol)
- yn arsylwi ac yn siarad â disgyblion amser cinio ac amser egwyl, ac mewn sampl o glybiau ar ôl ysgol
- yn mynychu gwasanaethau ac addoli dyddiol ar y cyd
- yn edrych yn fanwl ar brosesau hunanwerthuso'r ysgol
- yn ystyried cynllun gwella'r ysgol ac yn edrych ar dystiolaeth i ddangos pa mor dda roedd yr ysgol wedi bwrw ymlaen â gwelliannau a gynlluniwyd
- yn craffu ar amrywiaeth o ddogfennau'r ysgol, gan gynnwys gwybodaeth am asesu a chynnydd disgyblion, cofnodion cyfarfodydd staff a'r corff llywodraethol, gwybodaeth am les disgyblion, gan gynnwys diogelu disgyblion, a chofnodion hyfforddiant a datblygiad proffesiynol staff

Ar ôl yr arolygiad ar y safle a chyn cyhoeddi'r adroddiad, fe wnaeth Estyn:

- adolygu canfyddiadau'r arolygiad ochr yn ochr â'r dystiolaeth ategol gan y tîm arolygu er mwyn dilysu, safoni a sicrhau ansawdd yr arolygiad

Atodiad 1: Niferoedd – symiau a chyfrannau

Mae'r adroddiad yn cyfeirio at wahanol symiau a chyfrannau, e.e. '*y rhan fwyaf o ddisgyblion...*' neu '*ychydig iawn o ddisgyblion...*'. Rydym yn defnyddio'r termau hyn i ddisgrifio symiau a chyfrannau fel yr amlinellir yn y tabl isod:

bron pob un =	gydag ychydig iawn o eithriadau
y rhan fwyaf =	90% neu fwy
llawer =	70% neu fwy
mwyafrif =	dros 60%
hanner =	50%
tua hanner =	yn agos at 50%
lleiafrif =	islaw 40%
ychydig =	islaw 20%
ychydig iawn =	llai na 10%

Copïau o'r adroddiad

Mae copïau o'r adroddiad hwn ar gael gan yr ysgol ac ar wefan Estyn
(www.estyn.llyw.cymru)

Lluniwyd yr adroddiad hwn yn unol ag Adran 28 Deddf Addysg 2005.

Cymerwyd pob rhagofal posibl i sicrhau bod y wybodaeth yn y ddogfen hon yn gywir adeg ei chyhoeddi. Dylid cyfeirio unrhyw ymholiadau neu sylwadau ynglŷn â'r ddogfen hon/cyhoeddiad hwn at:

Yr Adran Gyhoeddiadau

Estyn

Llys Angor, Heol Keen

Caerdydd

CF24 5JW neu drwy anfon e-bost at cyhoeddiadau@estyn.llyw.cymru

Mae'r cyhoeddiad hwn a chyhoeddiadau eraill gan Estyn ar gael ar ein gwefan:
www.estyn.llyw.cymru

Cyfieithwyd y ddogfen hon gan Trosol (Cymraeg i Saesneg).